

Издаје сваког
четвртка у недељу

Цијена за Аустро-Угар-
ску: на годину К 3.20
на по године К 1.80
на четврт. год. К —.80
За друге земље: на го-
дину 5 круна. Поједи-
ни бројеви 10 пот.

СРПСКО КОЛО

НАРОДНИ ЛИСТ

Огласи рачунају се по
ценовнику. Ако се ви-
ше од три пута увр-
ћују, рачунају се је-
дним фтеније.

Уредништво се налази у
Николићевој улици бр. 8.
Писма се шаљу уредни-
штву „СРПСКОГ КОЛА
народног листа“. Руко-
писи се не враћају.

Издаје: Друштво „Српско Коло“ (д.-д.)

Уређује: Уредништво „Србобрана“

Новим путовима.

I.

Добро је, кад се људи држе познатих ста-
рих утврених путова, па не ударају на сумце
непознатим странцима и путницима. Кад не би
тако било, много пута би се залутало и стра-
дало. Али, ником није тако плитак мозак, па
да иде старим, испроваљиваним и узаним пу-
том, ако се поред њега испружила тврда, ши-
рока цеста.

Не ваља нагле душе остављати старе стазе,
али не ваља ни тврдоглаво држати се њих, кад
је ту бољи удеснији пут.

Ни у овој ствари нису сви људи, ни на-
роди једне мисли, као и ни у чем на свету.
Неки се држи старог упорно и грчевито, па ма
ново стопут боље било. Чини ти се, он се беји
да ће сместа о земљу, ако откине руку са ста-
рог плота. Навикао се на старо, прешло му у
крв, постало му и мило све старинско, а ум
му је спор и тром, па не може да разуме и по-
хвата конце новом, изгледа му све ново некако
замршено, тешко. И зато он клипса старим
путом: Плете kotaц као и отац.

Други опет лакомислено, као ништа, на-
пушта стари и лаћа се новог и не мислећи
право, хоће ли то бити добро. Он воли све
ново већ зато што је ново, као што мало дете
за нову играчку, која не вреди ништи, оставља
скупоцену стару, која му је већ дојадилa. То
су људи нестални који воле промену честу. Ни
од њих нема добра.

Најтеже је угодити средњим путем. Али
ко погоди њиме, тај ће напредовати зајамчено.
Јер не сме се све старо презирати зато само,
што је старо. А старо је све, што нисмо баш
ми сами изумили и уредили. Па зар ми са сво-
јим кратким животом и искуством можемо од-
бацити оно што су људи пре нас хиљадама
година стварали? Онда би и говор морали од-
бацити, јер је пре стар. Све старинско што је
добро за нове прилике, све што се може при-
лагодити промењеним приликама, ми морамо
чувати и држати се тога. Старо је темељ, на
ком градимо нове ствари.

Будала би био онај ко би у садање доба
место пушке узео у руку стрелу, па ишао да
бије бој са војницима, који имају у шакама
пушку репетирку и брзометне топове. Али би
био будала и онај, који би рекао: Све ћу да
променим, и одело и говор, и обичаје, и алат,
и стана ћу другачије да правим, и земљу да
другачије радим, зато што не ћу ништа да
чиним што је чинио мој отац. И ви га видите
уједаред, где кошуљу копчи на леђима, ноге
умотао у шубару, а на главу навукао чизму,
и тако даље.

Наш српски народ спада међу људе прве
врсти, који се воле држати старог, за ново не
ће много и много пута ни да чује, па ма сто-
пут боље било. Тима људима велимо: старо-
воље или по књишки: конзервативци, људи
конзервативни. Србину треба дуго времена, он
мора и страдати и изгубити, док старо нева-
љало замени с новим ваљаним. Не воли се
Србин одважити на нови пут, док му по старом
идући не остану кола у блату, заглибљена више
главина.

Навешћу вам јадан пример. У Банији, а то
је у најјужнијем делу загребачке жупаније, живи
једно сто хиљада Срба, и то у гомили, с мало
примесе хрватске. Мало има чисто српских кра-
јева у овој земљи, као тај што је. Дobar је
тај део српскога народа, и врло је свестан што
се тиче српства. Али су то људи управо пре-
терано конзервативни. Што воле старо, па ма
скроз неподесно, незгодно било, тога нема на
далеко. Већ се дуго други свет служи нечим
добрим новим, и напредује други свет зато,
окоришћује се, али Србин Бановац се још не
миче, он се држи онога старог: плете kotaц
као и отац.

У Банаји има преугодних крајева за вино-
градарство. И било је ту пре двадесет година
добрех винограда и вина. Сећају се тога и
средњих година људи. Лепо се народ користио
виноградима. Па да није никакве друге користи
до те што је пио вино, а не отровани спери-
тус, доста је. Али дошла пероноспора, болест
на лозину листу и виногради поиспропадали.
Пролази једна година, друга, трећа, петнаеста,
двадесета, а од винограда ништа па ништа. Ба-

Чувајте и остављајте сваки број овога листа, јер ће вам требати и послуже, да га читате.

новац гледа зло и невољу, чешка се иза уха, јадикује, али ни прстом да мрдне, како би невољи доскочио.

Чује он, да томе има лека, да људи по другим крајевима пршћу лозу нечим, па болест као да си руком однео. По неки од њих, особито у задње доба, иду послом у свет, па виде, како се тамо виногради зелене као гора, како се то тршће, сади, калами. Али на све то они само сумљиво врте главом: Дошла болест на лозу као и на људе, па ће и проћи сама од себе. Било је то и за цара Соломуна пре Христа, па смо ми после опет пили добра вина.

И сад тек чујемо, да су Бановци почели винограде уређивати и обрађивати, како то раде други напредни људи, па и Срби.

А да покушамо израчунати, колико је Банија изгубила за двадесет година, што Бановци нису хтели од напредних људи примити нови начин обрађивања винограда. У Банији има преко сто хиљада Срба. Многи су имали велике винограде, па и велику корист годишњу, неки мале винограде, па и корист малу, а неки ни једног ни другог. У средњу руку ипак можемо узети на сваку душу по 2 круне годишње користи од винограда. То је годишње на сву Банију најмање 200 хиљада круна, али за 20 година 2 милиона круна готова новца, а да и не рачунамо камате. Државног пореза тешко да су платили више за то доба. А колику је штету нанело народу за то време пиће спиритуса!

Видите шта стоји народ често чврсто држање уз старе обичаје или конзервативност.

Наставићемо о овом у другом броју, говорећи о другој једној ствари. А.

Краљ и народ.

Концем прошлог и почетком овог мјесеца био је наш краљ у Босни и Херцеговини.

У Босни и Херцеговини није добро народу. Тамо је још и сад голема већина ратара кмет. И то су једине земље, осим Турске, у којима и сад, у двадесетом веку има кметова. Зато је тамо ратар већином гладан, бос и подеран. Народ пропада рпимице. Управа у земљи била је 30 година, као код нас Раухова. Чиновници су народу тежи од наших. Највећи део чиновника је странац: Немац, Мађар, Пољак, то су људи, који нису ваљали ни за што у својој земљи, па су отишли у Босну да живе господски. Као мисле: За Србе и Босну добри су. У срцу њихову нема ни труна љубави према народу. Тешко је зато Србину ратару с њима.

Краљ је дошао био у Босну, да види како су те земље напредовале. Али он то није могао ви-

дети, јер то не би било добро по управљаче земље. Да је могао видети, он би видео јадне нахерене колебице, зло обрађена поља, мршаве и испијене ратаре у траљама и ритама, голу њихову децу, невољу и јад. Краљ би видео, како су његови чиновници управљали земљом и судо им.

Стога је влада учинила све, да владару то не упане у очи. Ради тобожње бриге за краљев живот, ради бојазни, да ко не би на краља на-срнуо, опколила га је влада с једним чудом војске, жандара, полицаја, чиновника. Краљ је обишао само два три града, једно купалиште, на које је влада потрошила милионе. У села није краљ ишао, а народу влада није дала да се примакне краљу. Бојала се народних тужба.

Све то било је криво краљу. И он је сам томе приговорио у Сарајеву. Рекао је: „Ту видимо само високе чиновнике; тих имамо доста и у Бечу; али ми би хтели видети народ.“

Но краљ се вратио у Беч, а да није видео како народ живи. Можда је то добро по чиновнике, али није добро по државу, па ни по владара. Јер сретна је само она држава и владар, којима је народ задовољан. Незадовољан народ је пушчани прах у бурету крај ватре. Искра само нека пане у њ и зло по све.

Но, срећом, добио је народ у Босни барем иза 30 година сабор. И оно, што народ није могао рећи самом краљу, он може на уста својих посланика рећи у сабору, на очи целом свету. Тај глас допреће и до краља. Варају се оци, који мисле, да се и сад још могу запушити народу уста. Српски народ у Босни добро је први пут бирао на саборским изборима. Ми му поручујемо, нека тако бира увек, па и онда кад влада буде правила највећи притисак на народ и реч његова чуће се где треба.

Диоба баштине.

— Васна Лава Толстоја. —

У једног оца била два сина. Он им рече: — Умријећу, раздијелите све по полак.

Кад је отац умро, синови се нису могли подијелити без кавге. Пођоше сусједу, да он суди међу њима. Сусјед их запита, како је отац наложио да се дијеле. Они рекоше:

— Он је наредио, да све дијелимо по половици.

Сусјед им рекне:

— Па распарајте по полак сву одјећу, разбијте по полак све посуђе и разрежите по полак сву стоку.

Браћа послушају сусједа и не остаде им ништа.

Русија.

Русија за владе Јарослава Мудрог и Владимира Мономаха.

Послије смрти кнеза св. Владимира године 1014. настао је неред у Русији и трајао пет година. Синови Владимирови покрвили су се били међу се ради власти. Најзад је завладао 1019. год. очевином други син Јарослав, ког је народ прозвао: мудри и кнежевао до 1054. год.

Овај Јарослав спада међу најбоље руске владаре. Велике су његове заслуге за Русију. Био је ваљан и у рату и у миру. У рату је свладао дивљачко и скиталачко племе Печенега, који су читавих 100 година проваљивали у Русију и пустошили је. На мјесту гдје је код града Кијева свладао Печенеге подигао је дивну цркву св. Софије. Подигао је по свој Русији многе храмове. Основао је нове градове, од којих су неки све до сад одржали се, као град Јурјев и Јарослављев и населио многе пуне крајеве. Утемељио је у граду Новгороду школу за свећенике.

Међу његова велика дјела спада и издавање првог руског законика, који је прозван „Руска Правда“. До тада су судили по народним обичајима. Обичаји нису били пописани, па нису свуда ни једнако и тачно вршени. Они који су судили нису имали нечега сигурног, чега би се држали. Обичаји су се и мијењали често. Зато није било сигурности пред судом. Судило се много пута напамет.

Јарослав је наредио, да се напишу сви народни обичаји правни, све кнежевске одредбе и многе кнежевске пресуде.

Овај законик злата вриједи и стога, што се из њега може сазнати много о животу ондашњих Руса.

Тако ми из тога законика знамо, да је тада владао у Русији обичај „свете освете“. Убије ли неко човјека, онда отац или брат, или син, или браћа од стрица и ујака имаду право убити убијцу. Текар, ако нема осветника, убијца плаћа глобу, вражду или „виру“, како вели законик руски, од 40 гривна. Дакле држава није вршила смртне казне, нити је било тамница. 40 гривна плаћало се и за осјечену руку, 12 гривна за ишчупану браду или брк и т. д.

Убије ли ко кнежева слугу или члана његове пратње плаћа 80 гривна. Ако убијца није могао платити, онда му је био одузет сав иметак, кућа предана на разграбљење.

За крађу је била одређена велика казна. А ако се крадљивац ухваћени отимао и бранио од везања, имао је право господар покрађене ствари да га убије „као пса“, како стоји у за-

конику. Ко украде коња, губи сав иметак и постаје роб.

У закону има и одређења о праву наслеђеном, о том ко наслеђује иметак покојников. Дјеца мушка су једнако наслеђивала по родитељима. Сестра ништа, али браћа су је морала удати. По законику уопће жена има мање права од човјека. И за убиство женске плаћало се половицом мање.

Народ се дијелио по законику у три стаје: пратња кнежева, како се вели у законику „дружина“ кнежева, која је била састављена од „бајара“, племића; онда су долазили обични слободни људи и најзад робови. Робори су били ратни заробљеници, или људи који су за казну постали робови, као н. пр. коњокрадице и најзад дужници, који нису могли платити дуга.

Странци су били поштовани. Да Русу докажеш кривицу била су доста два свједока, а за странца требало је седам свједока. Судео је кнез или његов намјесник. Кнез је путовао по држави и вршио судовање. Вриједио је и божји суд. Ако се није могла доказати кривица окривљеном, турао је руку у врелу воду или узимао у руку усијано жељезо на неки час. Ако је рука била јако опрљена, онда је био крив, друкчије је био проглашен за невина.

Јарослав је био врло угледан међу владарима европским. Једна му је кћи била удата за краља норвешког, друга за краља француског, а трећа за краља мађарског. Син му је био ожењен кнегињом грчком. За владе Јарослављеве цвјетала је у Русији трговина, народ био богат, непријатељи њени страховали од ње.

Бадава је Јарослав на самрти опоменуо своје синове на слогу, љубав братску и поштовање према најстаријем брату. Они се покрвише, а тако опет и њихови синови. И шездесет година оборило се зло на Русију. Уз то је на мјесто Печенега, које је смрвио Јарослав, дошао други дивљи народ: Половци и палио и робио по Русији. Тако је трајало све дотле, док није завладао на престолу великих кнезова у Кијеву унук Јарослављев Владимир Мономах. Он је владао од године 1113. до 1125. И он спада међу најчеститије руске владаре. Он је миљеник народни, опјевао га је народ у многобројним пјесмама. Неуморан је био и у миру и у рату, пријатељ и заштитник биједних и сиротих; побожан, скроман, а над свега тога јунак, који се рвао и с дивљим медведима и који је скршио силу дивљих Половаца.

Какав је то човјек био, најбоље се види из: Поуке, коју је оставио написану својој дјечи. Говори он ту својим синовима: „Прије

свега, не будите охоли умом и срцем својим: сви смо ми смртни, данас живи, а сутра у гробу..... У дому свом не љенчарите, припажавajte сами, како се ради посао и онда ће бити реда, не ће се намјерник гост смијати ни дому вашем, ни обједу вашем..... Кад путујете по земљама својима и туђима, не допуштајте слугама да вријеђају житеље ни по селима, ни по пољима, да вас послуже не проклињу..... Више од свега штудите госта, ма од куд дошао, био човјек прост или угледан..... Све сам увијек сам радио, што је потребно, нисам се ослањао ни на војводе, ни на судије; нисам допуштао силнима да вријеђају ни тежака човјека ни сиротне удовице.....

И много других паметних поука написао је за дјецу своју, а сачувало се то све до данас.

б.

Бановић Страхиња.

(Наставак).

„Копилане, Страхињићу бане!
 „А што ли си, влашче, премислило?
 „Нијес' ово бабе Шумадијске,
 „Да разгониш и да набрекујеш,
 „Но је ово силан Влах-Алија,
 „Што с' не боји цара ни везира,
 „Што ј' у цара војске државине,
 „Чини ми се сва царева војска,
 „Као мрави по зеленој трави;
 „А ти, море! мегдан да дијелиш!“
 То му рече, бојно копље пушти,
 Од прве га обранити шћаше,
 Бог поможе Страхињићу бану,
 Има ђога коња од мегдана,
 Како копље на планини звизну,
 Соко ђого паде на кољена,
 Изнад њега копље прелетило,
 Ударило о камен студени,
 На троје се копље саломило:
 До јабуке и до десне руке.
 Док сатрше она копља бојна,
 Потегоше перне буздоване:
 Кад удара силан Влах-Алија,
 Кад удара Страхињића бана,
 Из седла га коњу изгоњаше,
 А на уши ђогу нагоњаше,
 Бог поможе Страхињићу бану,
 Има ђога коња од мегдана,
 Што га данас у Србина нема,
 У Србина, нити у Турчина,
 Узмахује и главом и снагом,
 Те у седло баца господара;
 Кад удара Страхињићу бане
 Мучну алу силна Влах-Алију,
 Из седла га маћи не могаше,

Тону вранцу коњу до кољена
 У земљицу ноге све четири.
 Буздохане перне поломише,
 Поломише, и пера просуше,
 Па су бритке сабље повадили,
 Да јуначки мејдан подијеле.
 Но да видиш Страхињића бана!
 Каку има сабљу о појасу:
 Ковала су сабљу два ковача,
 Два ковача и три помагача,
 Од неђеље опет до неђеље,
 Од челика сабљу претопили,
 У острицу сабљу угодили;
 Турчин ману, а дочека бане,
 На сабљу му сабљу дочекао,
 По поли му сабљу пресејао,
 Виђе бане, па се разрадова,
 Љуто сави и отуд и отуд,
 Е да би му главу осјекао,
 Јал' Турчину руке обранио;
 Удари се јунак на јунака,
 Неда Турчин главу укинути,
 Неда своје руке иштетити,
 Но се брани с оном половином:
 Половину на врат натураше,
 И својега врата заклоњаше,
 И банову сабљу оштрпкује,
 Све откида по комат и комат.
 Обадвије сабље исјекоше,
 До балчака сабље догонише,
 Побацише њине одломчине,
 Од хитријех коња одскочише,
 За бјела се грла доватише,
 Те се двије але понијеше
 На Голечу на равној планини;
 Носише се љетни дан до подне,
 Док Турчина пјене попануше,
 Бијеле су како горски снијег,
 Страхин-бана бјеле, па кржаве,
 Искрвави низ прси хаљине,
 Искрвави чизме обадвије.
 А кад бану мука досадила,
 Тада бане ријеч проговара:
 „Љубо моја, тебе Бог убио!
 „Које јаде гледаш на планини?
 „Но ти подби један комат сабље,
 „Удри, љубо, мене, ја Турчина:
 „Мисли, љубо, кога теби драго.“
 Али Турчин љуто проговара:
 „Душо моја, Страхинова љубо!
 „Немој мене, но удри Страхина,
 „Нигда њему мила бити нећеш,
 „Пријекорна бити до вијека:
 „Кориће те јутром и вечером,
 „Ђе си била самном под чадором;
 „Мене бити мила до вијека,
 „Одвешћу те Једренету граду,
 „Наредићу тридест слушкињица,

„Нек ти држе скуте и рукаве,
„Ранићу те медом и шећером,
„Окитити тебе дукатима
„Са врх главе до зелене траве;
„Удри саде Страхинића бана!“

(Свршиће се).

Атентат на поглавицу босанске владе.

15. јунија опалио је Богдан Жерајић, родом Херцеговац, ђак са загребачког свеучилишта, пет метака из револвера на поглавицу босанске владе у Сарајеву, генерала Маријана Варешанина. Генерал се возио у затвореној кочији, па га ниједан метак није погодио. Шести метак сасуо је Жерајић себи у главу, у уста и пао на мјесту мртав, размрскане главе.

Никога нема међу нама Србима, ко неће зажалити због овог.

Жао нам је једног младог живота, који је овако пропао, а српски би народ у Босни можда имао користи од њега. Јер тај млади човјек, ђак, волио је свој народ. Није он починио страшно дјело из неке обијести или лудила. Он је мислио, да ће својим дјелом упозорити оне, који управљају државом на то, да је народ незадовољан, да му се чини криво и стога да му треба помоћи. Ако је био луд, њему је неправда, која се чини народу његову, помела разбор и он је учинио оно што не треба радити.

Жао нам је и зато, што ће наши непријатељи сад скочити и дречати на сва уста: Видите, да су ти Срби велики издајници, бунтовници и шта све не. Њих треба притиснути, с њима треба гвожђем и канџијом владати. За друго они нису. Ми се бојимо, да ће народу српском у Босни сад бити још и теже. Јер, ми знадемо, да су у Русији рђаве владе намјештале људе плаћене, да на самог цара приреде атентат. И кад је то било учињено, оне су пустиле да побјегне њихов плаћеник, а цару су у уши трубиле: Видиш, да се народу не смије дати слобода, видиш, да је тај народ још дивљи, крвожедан. С њим треба строго владати. А цар би се препао, пустио да влада и чиновници по вољи жаре и пале. Народ је пиштао још и горе, а чиновници и министри пљачкали касе и смијали се, да пукну од смијеха.

Ми се бојимо, да ће тако сад говорити и босански громовници. Јер швапске и мађарске новине већ пишу, како је Босни дано превише слободе.

Жао нам је најпослије и зато, што би ово могло завести на криви пут можда још кога младог, занесеног човјека. Ми велимо криви пут. Зашто велимо: криви пут? Ево зашто: Не ће српском народу у Босни помоћи метци

из револвера. Та ми знамо, да су нека господа из Босне плаћала Настића, нека Србе навуче, да пуцају из револвера и бомбе бацају. Да је то на корист српску, не би на то Србе наговарао шпион и плаћеник Настић. То нам је свима јасно. Да је Настић успио у свом лоповском послу, да је планула која бомба или револвер, онда би се осуле батине на леђима српског народа. Србин би пиштао, а господа трла руке од весеља.

Српскоме народу помоћи ће само паметни, неуморни рад. Срби се морају удруживати у привредна друштва. Земљорадничке задруге, штедионице, банке, занатлијска удружења ојачаће Србе у погледу иметка, џепа. Паметне књиге, новине, читаонице, течајеви за аналфабете просвијетиће Србе, научити их њиховим дужностима и правима, поучити их свима путовима и начинима, којима ће доћи до својих права. Братска слога српска, међусобна љубав и потпомагање подесеторостручиће њихову снагу. И кад српски народ буде снажан умом, џепом и слогом српском, онда ће му се морати дати што га спада, јер ће га се сви бојати. То је рад, који боли и пече наше душмане. А од револвера српских неће њих забољети глава. Они ће им добро доћи, да омету код Срба тај споменути паметни рад, да не даду Србима, да се сложе и постану јаки.

Та зар не знате, како је Раух хтио уништити српске банке, штедионице, земљорадничке задруге, новине? Тога се он бојао, тога се боје сви душмани српски. Док смо ми голи и гладни, док смо ми непросвијећени и несложни, дотле благо њима, па макар ми сви пуцали из револвера на њих. Јер нас нема свега у овој држави и са дјецом и женама и старцима него два милиона, а у нашој држави има свега становника педесет милиона.

И зато Срби не смију ићи путем, којим је ударио покојни Богдан Жерајић.

Миш под хамбаром.

— Баспа Лава Толстоја. —

Живео један миш под хамбаром. У поду од хамбара била јамица, а жито је цурило у јамицу. Лијеп је био живот мишев, но он се хтио похвастати својим живљењем. Прогризао је већу јаму и позвао друге мишеве.

— Дођите к мени на забаву — рече — биће хране за све.

Кад је довео мишеве, види, да јаме нема никако. Тежак је примјетио већу јаму у поду и закрио је.

Да сам газда никад не би спава,
Све би ланац¹⁾ по ланац продаво.

Учио сам школе леп број година у Срему. Видио сам много пута, како се онако сремски „тера кера“, како се људи прате тамбурашима, како се беспосленим циганима тамбурашима лепе десетице на чело, како се сипа новац, као да је плева са гумна или шумањ из шуме. Чуо сам много бесних и обесних песама, које тамо пева српски народ. Између осталих песама чуо сам и ову. Али нисам ипак мислио, да може бити Срба, који и раде, како се пева у тој песми. Ја сам држао: то се само тако пева, да се покаже обест и сила. Ваљани људи се хвале другим стварима, па често и претерају. Бећар се хвалише бећарлуком, па и он претерава.

Али, сад сам се уверио, да то нису само хвалисаве бећарске рећи, него да у њима има и истине. Неки дан ми је један стари српски свештеник, човек врло честит и особито штедљив и чуван, прави тецилац, причао о приликама у свом селу у равном Срему, близу Земуна. Тужио се јако на расипност народну, која се код женских показује у моди, а код мушких у бећарењу, пијанчењу. Због тога Србе највише потискују Словаци и Немци. Његово село је чисто српско. Али Немци су из другог места продрли у хатар његова села и до сад већ хиљаду и по ланаца земље прекупили од Срба. Старац се боји, да ће се увући и у земљишну заједницу, у само село. Онда ће доћи последња Србима, као и многим другим некад српским местима.

И ту ми исприча старац један случај из живота његових сељана, који се неки дан збио:

Један несретник продао ланац земље. Па кад је већ продала кукавица комад своје земље, кад је сам извукао парче асуре испод себе, да је барем новац окренуо на какву корисну ствар. Осам дана већ, с ноћи на дан бећари, пијанчи с новцем, добивеним за земљу. Сад већ нема ни филира. Па да покаже још ко је он и шта је, какав је он момак, видим га, пре неки дан, сео на кола пуна траве с још једним братом, као и он што је, па се картају. Кола иду они седе на трави, да их свако види и картају се. Власт то гледа, па ништа. Забрањено је картати се у затвореним собама, а они се картају на видику свету, по сред пута на колима.

Није ми толико до власти, знам какве су власти. Оне само ишту од народа, а маре оне за то, шта народ ради, шта је за њега добро или зло. Али болело ме срце, како народ на то гледа мирне душе, па се још људи смеју „обешењаклуку“. Место да најстарији људи

изгрде несретнике, који својим злим примером трују свет, а особито децу њихову; место да их свако презре и не гледа у пропалице, они као да им се још диве. И смешкају се људи и жене и говоре: Гле обешењака и лолџа, ала умеју терати!

То су њима само: обешењаци и лолџе. Они као да им тепају од мила тим речима, као и малој деци, кад почине какав невини обешењаклук. И говоре још о умењу, жалосно им умење њихово! По том умењу и дотерали смо дотле, да Швабе, досељеници из бела света, из наших руку, нас староседелаца, прекупише 1500 ланаца земље. А будемо ли умели колико и како и до сад, постаћемо надничари швапски.

Тако сам се збиља уверио, да је истина, кад се каже: По песми, коју људи певају, познаћеш и шта мисле, како раде, какви су. Догод се с таквом сласти и уживањем буду певале само оваке лакоумне песме, знајмо, да ће се дотле, према томе, и лакоумно радити.

Не велим, да будемо надурени и збришемо са свог лица сваку радост и осмех. Али друго је право, здраво весеље, смејање и шала, а друго весеље и смех бећара, бадаваџија, расипника и пијанаца.

Не смешкајмо се само, кад видимо онаке ствари, о каквима је причао стари свештеник. Ако нећемо баш жигосати онаке људе оштрим речима, а оно их барем и не гледајмо, као да их и нема. Можда ће то и њих поправити. Али свакако ће деловати на нашу децу. Јер за децу и онако лако пријања све што не ваља. Па још кад виде да се ми бећарима и расипницима малко као и дивимо и гледамо им кроз прсте, онда је и поготово тако. А виде ли, како ми мрко погледујемо на онакве људе, мало ће и сама промислити, зашто ми то чинимо и припазити, да не буде разлога, да и на њих тако гледамо.

А.

Привреда.

Храњење и неговање крмача.

Доносимо ово неколико правила, која имају великог значаја за одгајивање свиња:

1. Првих дана по прасењу крмачу треба умерено хранити.

2. Опасно је обилно је хранити кратко време пре или после прасења.

3. Доцније треба јој давати снажнију храну да би могла у довољној количини лучити млека те да се прасад брзо развија и напредује.

4. Што год која крмача више прасади има, у толико мора бити боље храњена и морају јој се веће количине добре хране давати.

¹⁾ Мера за површину, већа од рали.

5. Крмачама енглеске пасмине, које иначе добро изгледају, не треба одвише снажне хране давати, јер им млеко постаје сувише масно, а такво млеко шкодљиво је за прасад. Она се тада гоје, наступе поремећаји у органима за варење, и врло често угину.

6. Крмачама треба давати само лако сварљиву храну. Она мора бити најбоље каквоће и не сме бити смрдљива буђава или ужежена.

7. Најбоља храна за крмаче с прасадма ова је: јечам, овас (кажу да ванредно добро утиче на лучење млека) кромпир, сточна репа, мрква, исецкана зелена храна — детелина луцерка, трава, серадела, грахорица — пшеничне мекиње, млаћеница, оплављено млеко, само се оно мора веома опрезно употребљавати, јер од њега прасад лако пролив добива.

8. Треба избегавати и крмачама не давати ужежену храну, храну која затвара, храну која надима и фабричне отпатке, нарочито уљане погачице, цибру, свежу пиварски слад. Тако исто не треба крмачама давати ни варива, сем сточног грашка.

9. Ако се даје млеко крмачама, онда га пре храњења треба добро прокухати, јер се на тај начин уништавају бакцили туберкулозе, који се, путем некуваног млека, највише и најчешће на свиње преносе.

10. Од правилне неге, гајења и хранења крмача зависи и успех у гајењу свиња и само ако се на све ово обрати најозбиљнија пажња могу се одгајити снажна прасад и свагда у животу одржати.

11. Најзад напомињемо да је неопходно потребно да у свињарнику влада највећа чистоћа и да сопственик води најстрожији надзор, јер ће само тада имати успеха у гајењу свиња.

„Тежан“.

М. Н. Лук.

Шта се збива у нас и у свијету.

Пријатељи „Српског Колоа“. Послали су нам за „Српско Коло“: Драгутин Шарац, парох из Машвине 12 К 80 г.; Душан Милановић, администратор парохије из Српске Капеле 12 К 80 ф.; Панта С. Бокички, парох из Великих Бастаја 10 К; Марко Рајшић из Штилтона у Америци 14 К 55 ф.; Јован Алексић из Петриње 30 К.

Хвала им. Но није доста, да им захваљујемо само ми. Они би јамачно били радоснији, кад би се и други, по њихову примјеру, заузели за лист, и милије би им то било од икаквог захваљивања.

Српска гимназија у Кореници. Српски народно-црквени сабор примио је закон, по ком се

оснива српска нижа реална гимназија у Кореници у Лици. Да се узмогне основати ова српска школа, затвориће се у Карловцу школа за српске учитељ це, јер на њој и онако има само двадесетак ученица, а од њих су већином Босанке и Херцеговке.

Тако ће и у Лици засјати светиљка српске просвјете. Било сретно!

Нове српске соколске жупе. 19. о. мј. био је у Загребу састанак изасланика Српских Соколова из Лике и Баније. На том састанку основали су за Лику и Банију соколске жупе. До сад су само сријемски соколски били удружени у жупу, која се зове Фрушкогорска.

У Угарској Мађари не даду оснивати српских соколских друштава.

Из Карловаца су дошли на састанак брат д-р Лаза Поповић, и брат д-р Стеван Симеоновић-Чокић, тајник карловачког Сокола.

Опет поплава у Србији. Ове године нашу браћу у Србије баш бије невоља. Неки дан излиле се ријеке Ресава и Млава због провале облака и страшно поплавише долине, кроз које теку. Опет су нека мјеста брисана са лица земље, усјеви уништени, многи животи пропали. Град Свилајнац потпуно је уништењ. Вода је текла поврх многих кућа. У граду се удавило, колико је до сад познато, преко 30 душа.

Штета се цијени на 10 милиона круна. За земљу малену то је голем губитак. Краљ и насљедник пријестола Александар ишли су, да на своје очи виде колику је штету починила поплава. Краљ је, кад је видио Свилајнац, сав био пренеражен и узвикнио: Па то више Свилајнца нема!

Србијанци опет кукају због тога, што су шуме упропаштене сјечом. Проклињу оне владе, које су само да се улагоде народу, допустиле, да се шуме сијеку без икаква реда и потамане и не мислећи, какво ће се зло отуд излећи за земљу и народ. Јер лако је уништити, али тешко је опет створити.

Туђинци против Срба и Хрвата у Босни. Влада босанска одредила је била, да се код отварања босанског сабора на саборници извјесе застава царска, аустријска, мађарска и босанска, а никако српска и хрватска. Исто тако на сарајевској градској опћини. Она је мислила, да ће се позаваћати Срби и Хрвати због својих застава, па не ће ни опазити, кад се кукавички подметну заставе аустријска и мађарска.

Али туђинци се преварише у рачуну. Нису Срби и Хрвати више луда дјеца, да се крве за туђи рачун.

Сви посланици Срби и Хрвати сложено затражише да се на саборницу извјеси поред бо-

санске и царске заставе још и српска и хрватска. Уједно закључише, да не ће бити присутни код отворања сабора, ако се метну на саборницу мађарске и аустријске.

Кад је то влада видела, онда је одредила, да се не меће на саборницу никаква застава. А градски подначелник д-р Мандић, Хрват, одредио је, да се на градској опћинској кући истакне само српска, хрватска, босанска и царска застава.

Тако су туђинци морали узмакнути пред сложним Србима и Хрватима. И тако ће бити увијек, док се будемо слагали.

Српски родитељи (старатељи), који желе да упуте своје ваљане баке од — 12 до 15 година, — на изучавање разних, корисних заната, осталих привредних струка, страних језика и тако даље, нека се пријаве што пре код својих месних учитеља, свештеника, или писмено управи „Друштва Привредник“ у Загребу, па ће добити одмах сва даљна нужна упутства. Исто важи и за ваљане здраве Српкињице (макар и сиромашне или без родитеља биле) које управа Привредника у српске породице склања и намешта — а преко Српских женских доброт. задруга.

Сјекира и пила.

— Васве Лава Толстоја. —

Пошла два тежака у дрва у шуму. У једнога сјекира, а у другог пила. Изабрали су дрво и стали се свађати. Један вели — треба дрво сјећи, а други вели — треба га препилити.

Трећи тежак каже им:

— Ја ћу вас сад помирит: и ако је сјекира оштра, боље је онда сјећи, а ако је пила још оштрија, онда је боље пилити.

Он узме сјекиру и почне сјећм дрво. Но сјекира је била тако тупа, да се није могло њоме сјећи.

Он узме пилу; пила је била рђава и никако није могла резати. Тада им рекне:

— Не свађајте се, сјекира не сијече, а пила не реже. Најприје набрусите сјекиру и поправите пилу, а онда се свађајте.

Но тежаци се још горе расрде један на другог зато, што је у једнога била ненабрушена сјекира, а у другог тупа пила; и они се почеше тући.

„Српско Коло“

прима огласе по најумјеренијој цијени.

Свака птица своје јату,
Сваки братац своје брату.

„Српско Братство“; задруга за узајамно помагање“,

исплаћује не само посмртнину од **К 2.000** (велико коло), од **К 1.000** (средње коло) или од **К 500** (мало коло), него се брине и за сирочад својих редовних чланова.

Српско Братство основало је из свог чистог добитка и прилога изванредних чланова „Фонд за сирочад Српскога Братства“. Из тог фонда снабдјева се сирочад одјећом и путним трошком, те се предаје или путем „Привредника“ на занате и трговину, или се школује.

Позивљу се Срби и Српкиње из австроугарске монархије, који су здрави, а стари су између 24. и 55. године, да се одмах упишу као редовни чланови (бар у мало коло) у ову добротворну задругу.

Да задруга узмогне **што више српске сирочади спремити за живот**, моли она све **имућније Србе и Српкиње**, да прилажу за дјецу сиромашније браће и сестара, (јер не дао Бог, можда тим и нехотице чинимо добро и својим позним потомцима) те да буду задружни добротвори (приложе бар једампут најмање **К 100**), подупирачи (прилажу сваке године најмање по **К 6**) или прилагачи (прилажу кадгод хоће и колико хоће). — Уписе прима и сва извјешћа дава Управа (Zagreb, Писа бр. 7), па и повјереници, гдје их има. 15

МУШКАРЦИ! Цурење, печење и све болести мехура лијечи сигурно **ГОНТОЛ**, како то **оверовљене** признанице доказују. Гонотол се **једе**, дакле нема **шприцања**. Само 3 лончића без даљњег трошка за 12 круна шаље дневно

Љекарна САЛВАТОР, Рума бр. 157.
(Славонија). 1198

СРПСКО КОЛО д. д. у Загребу

ПРОДАЈЕ ОВЕ КЊИГЕ:

Пајо Обрадовић:

„Резервирани котар“ цијена Круна 1.—

Коста Мајкић:

„Борба чешког народа“ „ „ 0.80

Сремски самосталци „ „ 0.20

— Све три књиге **К. 1.60** франко. —

Наручују се упутницом.